

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο άλλος παίρνει από σένα όχι αυτό που του δίνεις, αλλά αυτό που μπορεί να πάρει». – Παράξενη φαίνεται στο πρώτο της αντίκρισμα αυτή η αλήθεια, άμα την καλοσκεφτεί όμως κανείς πείθεται ότι έτσι είναι τα πράγματα στις διανθρώπινες σχέσεις. Δεν πρόκειται βέβαια μέσα σε τούτο το «πάρε-δώσε» για ανταλλαγή υλικών αγαθών, αλλά για τον διάλογο που συνθέτει τον κοινωνικό βίο. Δηλαδή για την επικοινωνία «με τον άλλο», που γίνεται με το αίσθημα και την προαίρεση, με τη σκέψη και το λόγο, με την προσδοκία και την πράξη μέσα στο στίβο της συλλογικής ζωής.

Γιατί «συνεννοούμαστε» τόσο λίγο και τόσο δύσκολα με τον συνάνθρωπο; Πώς είναι δυνατό να μη μας «καταλαβαίνει» και να μην τον «καταλαβαίνουμε», ακόμη και όταν του ανοίγουμε την καρδιά μας και του μιλούμε τόσο καθαρά; Κάποτε συμβαίνει να βρίσκεται κοινωνικά πολύ κοντά μας· να έχουμε μεγαλώσει και ανατραφεί μέσα στην ίδια οικογένεια· να έχουμε εκπαιδευτεί από τους ίδιους δασκάλους· να εργαζόμαστε επαγγελματικά στον ίδιο χώρο· να μοιραζόμαστε σχεδόν καθημερινώς τις ίδιες ώρες και τους ίδιους τρόπους ψυχαγωγίας [...] -και όμως έρχεται ώρα που με κατάπληξη, με **οδύνη**, με τρόμο ανακαλύπτουμε ότι δεν μιλούμε την ίδια γλώσσα, άλλα λέμε εμείς και άλλα αυτός εννοεί, ότι όσο και αν του προσφέρουμε εκείνο που έχουμε μέσα μας αυτός δεν το παίρνει ή το παίρνει τόσο στραβά, ώστε μας αδικεί, μας πληγώνει ή μας **εξευτελίζει**.

Το δυσάρεστο τούτο φαινόμενο θα το εξηγήσουμε, άμα σκεφτούμε ότι τότε και τόσο εννοούμε τον άλλο άνθρωπο (τον πιο κοντινό, όπως και τον πιο μακρινό), όταν και όσο τον «σχηματίζουμε» μέσα μας με τα υλικά και τον τρόπο που μας είναι **οικεία** από την προσωπική μας υφή και εμπειρία. Το ίδιο κι εκείνος πρέπει να μας «φτιάξει» μέσα του, να μας «πλάσει» από τα στοιχεία και τη δομή που ξέρει καλά και που δεν μπορεί να είναι άλλα από τα στοιχεία και τη

δομή τη δική του. Το «εξ οικείων τα αλλότρια¹» του αρχαίου αποφθέγματος αυτό θέλει να πει. Κάθε ανθρώπινη ψυχή έχει το δικό της βάθος. Η κοινωνική αγωγή, για να κάνει δυνατή και κατά το μέτρο που κάνει δυνατή την ομαδική συμβίωση, προσπαθεί να κατορθώνει να δημιουργήσει απάνω σ' αυτό τον πυρήνα μια επιφάνεια, μια κρούστα από «κοινούς» τρόπους συμπεριφοράς (η λέξη παρμένη στην πιο πλατειά και περιεκτική έννοιά της). Αυτή είναι η γέφυρα που μας ενώνει με τους συνανθρώπους (με όσους συνυπάρχουμε μέσα στον ίδιο φυσικό και κοινωνικό χώρο). Αλλά η επικοινωνία από τούτο το δρόμο δεν πάει πολύ βαθιά· όταν οι **περιστάσεις** της ζωής μας αναγκάσουν να πλησιάσουμε τον άλλο άνθρωπο περισσότερο, μπαίνει αμέσως στη μέση το πρόβλημα της παραμέτρου και των συντεταγμένων... Αν δεν έχουμε τη δική του ωριμότητα, τη δική του παιδεία, το δικό του ύφος ζωής, τη δική του ψυχική σύσταση, αν δεν συμπίπτουν ή δεν συγκλίνουν οι διαθέσεις και οι επιδιώξεις μας, οι «γωνίες» του χαρακτήρα και τα «μέτρα» των αξιολογήσεών μας, ούτε να **προσπελάσουμε** τον άλλο μπορούμε, ούτε και κείνος μπορεί να μας προσπελάσει και ως χρησιμοποιούμε το ίδιο γεφύρι για την επικοινωνία μας.

Πόσο αληθινό είναι αυτό, θα βεβαιωθούμε από την ακόλουθη παρατήρηση: Με τον καιρό, όπως απομακρυνόμαστε από μερικούς συντρόφους, με τους οποίους είχαμε στενά, στενότερα συνδεθεί, έτσι ερχόμαστε κοντά, πάρα πολύ κοντά σε άλλους που πριν ποτέ δεν είχαμε φαντασθεί ότι θα μπορούσαμε να τους συναναστραφούμε, να τους πιστέψουμε, να τους αγαπήσουμε. «Ήτανε λάθος του», λέμε για να δώσουμε μια εξήγηση. Αλλά δεν πρόκειται για λάθος, ούτε φταίει εντελώς η «σύμπτωση» που δεν έδωσε τάχα ευκαιρίες καλύτερης γνωριμίας. Αλλού βρίσκεται η αιτία: ο ένας δεν είχε ακόμη φτάσει στο επίπεδο και στα μέτρα του άλλου (από ανωριμότητα, έλλειψη καλλιέργειας κτλ., κτλ.). Γι' αυτό τόσον καιρό δεν μπορούσαν να «συναντηθούν» και να γίνει «διάφανος» ο ένας στον άλλο. Φυσικά, για να κατορθωθεί η συνάντηση και ο δεσμός, κάτι, και μάλιστα ουσιαστικό, θα είχαν ανέκαθεν κοινό και οι δύο. Αλλά τούτο δεν είχε ακόμα ξεκαθαρίσει και αναπτυχθεί (στον ένα ή στον άλλο ή και στους δύο μαζί) ως το βαθμό που επιτρέπει τη βαθύτερη συνεννόηση. Όταν η φόρτιση έφτασε στο σημείο της «επάρκειας» (αυτό πρέπει να γίνει και στους δύο όρους, όχι μόνο στον ένα), άστραψε ο ηλεκτρικός σπινθήρας και εγένετο φως...

Ε. Π. Παπανούτσος, «Πρακτική φιλοσοφία», εκδόσεις «Δωδώνη», σελ. 270-272

ΘΕΜΑΤΑ

¹ εξ οικείων τα αλλότρια: η εκφορά αντιλήψεων και απόψεων για τους άλλους με κριτήριο τις προσωπικές αξιολογήσεις

A1. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. «Η κοινωνική αγωγή, για να κάνει δυνατή και κατά το μέτρο που κάνει δυνατή την ομαδική συμβίωση, προσπαθεί να κατορθώνει να δημιουργήσει απάνω σ' αυτό τον πυρήνα μια επιφάνεια, μια κρούστα από «κοινούς» τρόπους συμπεριφοράς». Να αναπτύξετε το περιεχόμενο του αποσπάσματος σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

Μονάδες 10

B2. α. Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της πρώτης παραγράφου; (μον. 5)

β. Να εντοπίσετε τον κυρίαρχο τρόπο πειθούς στη δεύτερη παράγραφο. (μον. 5)

Μονάδες 10

B3. α. Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις συνυποδηλωτικής/μεταφορικής και μία περίπτωση αναφορικής/κυριολεκτικής λειτουργίας της γλώσσας. (μον.3)

β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις φράσεις: «**πάρε-δώσε**» (1^η παρ.) «**εξ οικείων τα αλλότρια**» (3^η παρ.) (μον.2)

Μονάδες 5

B4. α. Να αποδώσετε σε απλό/καθημερινό ύφος τις λέξεις: **οδύνη, εξευτελίζει, οικεία, περιστάσεις, προσπελάσουμε** (μον. 5)

β. Να γράψετε τα αντώνυμα των λέξεων: παράξενη, έρχεται, δυσάρεστο, ενώνει, κατορθωθεί (μον. 5)

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε ένα άρθρο στο οποίο να αναλύσετε τους αρνητικούς παράγοντες που δυσχεραίνουν τη συνεννόηση των ανθρώπων στη σύγχρονη εποχή, αλλά και τις προτάσεις σας για την αντιμετώπισή τους. Το κείμενό σας θα δημοσιευθεί στο πλαίσιο αφιερώματος της εφημερίδας του σχολείου σας για την κρίση των διαπροσωπικών σχέσεων (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα **να μην τα αντιγράψετε** στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία και θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
5. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ